

Reportage – REISVERHAAL

FRANS-POLYNEZIË: De noord- en zuidpas van Fakarava

Frans-Polynesië bestaat uit vijf belangrijke eilandengroepen: de Gambiereilanden, de Genootschapseilanden, de Markiezeilanden, de Australeilanden en de Tuamotueilanden. Deze eilandengroepen liggen verspreid over een gebied zo groot als Europa. De temperatuur overschrijdt er zelden de 30 graden en daalt er bijna nooit onder de 25 graden. Duiken kan er het ganse jaar. De eilanden behoren dan ook tot de droombestemmingen in de Grote Oceaan.

De Tuamotu-archipel is een groep van 78 atollen. Ze hebben bijna allemaal een lagune, omringd door een rif, en liggen bijna geheel onder water. Veel van deze atollen hebben één of meerdere openingen in hun koraalcirkel, de zogenaamde passen. Die passen zorgen voor de aanvoer van vers zeewater in de lagune, maar brengen ook stevige stromingen met zich mee. Begin oktober 2014 gingen onderwaterfotografen Els Van Den Borre en Bruno Van Saen duiken in de Frans-Polynesische wateren. In Moorea hadden zij ontmoetingen met bultrugwalvissen. In Rangiroa gingen zij op zoek naar dolfinen en maakten zij voor het eerst kennis met de sterke stromingen in de passen. En nu, in dit derde en laatste deel, bevinden zij zich op Fakarava, een atol gelegen ongeveer 200 km noordoostelijk van Rangiroa. Zij vertellen het einde van een schitterende reis.

Sinds 2006 zijn Fakarava en de zes atollen van de Tuamotu-archipel geklasseerd als biosfeerreservaat door UNESCO. Samen met Rangiroa behoort Fakarava tot de beste duikbestemmingen ter wereld. Air Tahiti Nui vliegt meermaals per week van Parijs Charles de Gaulle naar Papeete, de hoofdstad van Frans-Polynesië, gelegen op Tahiti. De vluchttijd bedraagt ongeveer 22 uur (12 uur van Parijs naar LA, en ongeveer 10 uur naar Papeete). Eens ter plaatse, zijn een groot aantal eilanden bereikbaar met korte vluchten van ongeveer 1 uur.

Gevaarlijke stroming

Onze openingsduik bij Fakarava maken we onmiddellijk in de noordpas van het atol. Vandaag zou er enkel een 'milde' stroming staan. Na een halfuurtje varen met de zodiac, worden we voor onze check-dive al meteen in 'het blauw' gedropt. Met de stroming mee laten wij ons vervolgens voor het eerst de noordpas van Fakarava in zweven. We liggen nog maar net in het water wanneer een aantal grijze rifhaaien (*Carcharhinus amblyrhynchos*) ons al even van heel dichtbij komen bekijken. Als een steen valt onze duikgids verder naar beneden en neemt ons mee naar een diepte van 34 meter. Plots geeft hij het vooraf afgesproken sein om ons vast te haken aan het rif. "Amaai! Noemen ze dit nou milde stroming?".

De externe flitsers van mijn camera wapperen heen en weer. Als ik naar links of rechts kijk, verlies ik bijna mijn duikbril. Maar wat volgt, is een prachtig beeld! Grote scholen barracuda's, honderden geelvinbarbelen, doktersvissen, verschillende napoleons en tientallen zwartpunt- en grijze rifhaaien! De noordpas van Fakarava kent een enorme diversiteit aan marien leven, maar ook hier zijn de stromingen soms heel sterk en gevaarlijk. Tijdens onze volgende duikdagen neemt de stroming in de noordpas zelfs nog toe. Gelukkig beschikt de pas over het plaatsje Alibaba. Wanneer de stroming te groot wordt, kunnen duikers zich hier wegstoppen achter enkele koraalformaties. Bij sommige koraalblokken valt de stroming zo goed als volledig weg en komen zelfs grote scholen vis er zich verbergen. Wat een hoeveelheid aan vis! Tot nog toe zag ik nog nooit zo veel vissen samen op één plek.

Ervaring vereist

De twee duiken die we iedere voormiddag maken zijn vrij intensief. Vaak wordt er vrij lang gedoken tussen 25 en 35 m diepte, en dat in sterke stromingen. De tweede duik volgt al na een oppervlakte-interval van amper één uur. Regelmatig moeten we een decompressiestop maken in het blauw vooraleer we onze duik kunnen beëindigen. Absoluut geen duiken voor beginnende duikers, een minimumervaring aan stromingsduiken is hier toch wel vereist. De namiddagduik is echter totaal verschillend.

Het rif aan de rechterkant van de noordpas is beschut tegen de stromingen en is gekend voor zijn reuzenmanta's (*Manta birostris*). En ja hoor: bij zowat iedere duik op het rif zien we toch wel één of meerdere duivelsroggen voorbij zweven.

Op de dag dat de stroming in de noordpas het sterkst is, trekken we naar de zuidpas van het atol. Vanuit ons resort is de noordpas te bereiken na 30 minuten varen, voor de zuidpas mag je – bij vlakke zee – rekenen op een verplaatsing van ongeveer anderhalf uur. In de zuidpas gaan we duiken op de zogenaamde 'Mur des requins' (de muur van de haaien). Grijze rifhaaien zouden hier in grote aantallen aanwezig zijn. Tijdens het topseizoen zie je er soms wel 400 tot 600 stuks, en ze zouden je heel dicht benaderen. Ideaal voor fotografen, maar probeer het maar eens aan je ouders of niet-duikers uit te leggen: "Wij gaan duiken met honderden haaien!". Hmm, gek hé?

Halfpipe vol haaien

In tegenstelling tot de noordpas staat er bij de zuidpas steeds een lichte stroming. De duik lijkt op een halfpipe (gekend bij fanatieke snowboarders en skiërs) en de bodem is bedekt met wit zand. Al snel duiken de eerste grijze rifhaaien op, maar onze duikgids Jean-Lou vroeg ons tijdens de briefing om niet te blijven hangen en te treuzelen wanneer de eerste exemplaren zich zouden laten zien. Hoe verder je de halfpipe intrekt, hoe meer haaien je immers zal zien.

En dan komt het moment dat Jean-Lou het teken geeft: "Voilà, we zijn er. Doe je ding maar en maak wat mooie beelden". Vooraleer we het goed beseffen zijn onze bodemtijdminuten verstreken. Jammer genoeg moeten we weer omhoog. Wat een schitterende duik. Vijfenvertig minuten lang haaien kijken, maar het leek of de duik amper tien minuten duurde! Ook onze namiddag duik op de 'Mur des requins' vliegt voorbij. Ik geef graag mee dat dit een ongelofelijke belevenis is. De haaien zweven aan je neus voorbij. Wanneer ze de laatste duiker gepasseerd zijn, laten ze zich meenemen met de lichte stroming en gaan ze opnieuw achteraan in de rij hangen, waarna het tafereeltje opnieuw kan beginnen. De duik bij de muur van de haaien wordt afgesloten in een kleine baai, waar kleine en jonge zwartpuntrifhaaitjes zich schuilhouden. Het water komt hier amper tot aan je knieën, en de kleine rifhaaitjes draaien rond je benen. Bovendien komen ook grote napoleons meegenieten van het overschot van het middageten. Het wordt dus nog erger dan 'gewoon' duiken tussen honderden haaien: daar staan we dan, in het water babyhaaitjes te voederen! De zuidpas heeft zelfs zo'n mooie indruk nagelaten dat de hele groep beslist om de daguitstap een tweede keer te doen.

Het spektakel van Fakarava

Inmiddels loopt onze vakantie op zijn einde, maar volgens de eigenaars van het duikcentrum 'Dive Spirit Fakarava' moet het beste nog komen. Morgen en overmorgen kunnen we op de juiste plaats zijn, even op het juiste tijdstip wachten, en de show van de noordpas op Fakarava meemaken.

Die volgende ochtend vallen we voor de zoveelste keer, vanuit de zodiac, opnieuw achterover het water in. Wij zakken af naar 36 meter onder de zeespiegel. Hier maken we wat de eigenaars 'de jacht' noemen mee: de haaien hebben honger en zijn op jacht. Bliksemsnel kiezen sommige haaien zorgvuldig een slachtoffer (gelukkig voor ons, vissen) uit. Af en toe zien we een haai een prooi verorberen en naar binnen slikken. Maar wat gaat dit snel! Onze ogen schieten te kort om dit alles waar te nemen. Het tafereel vastleggen op foto is zelfs voor ons – mag ik zeggen ervaren fotografen – zo goed als onmogelijk.

De dag nadien, de afsluitende duik van een schitterende vakantie, wordt nog beter. Bij het te water gaan komen twee grote mantaroggen uit de diepte als het ware afscheid nemen. Tientallen grijze rifhaaien, scholen van duizenden doktersvissen, soldaatvissen en geelvinbarbelen voeren net als de dag ervoor een waar spektakel op. De haaien zoeken opnieuw naar een prooi en schieten door de scholen vis. Van links naar rechts, van boven naar onder, en omgekeerd.

Onze duikgids gaat als een gek tekeer en als een dirigent van een orkest duidt hij ons bijna iedere volgende aanval opnieuw aan. Met behulp van zijn gebaren lijkt hij ons te zeggen: "Kijk eens aan! Wat een schitterend beeld is dit toch! Dit is het spektakel van de noordpas bij Fakarava".

Mede door het enthousiasme van onze duikgids word ik tijdens onze veiligheidsstop even emotioneel. Dat dit nog bestaat! Dat wij dit nog mogen meemaken! Maar hoelang kan dit nog blijven voortbestaan? Wanneer passeren hier de enorme boten met hun kilometers lange visnetten? En zullen wij, afstammelingen van de Homo sapiens, de oceanen uiteindelijk volledig leegvissen en dit alles kapotmaken?

Over Els en Bruno

*Onderwaterfotografen Els Van Den Borre en Bruno Van Saen maakten hun eerste openwaterduik in november 2004. Amper vijf jaar later nam dit Belgische koppel deel aan zijn eerste wedstrijd onderwaterfotografie. En nu, net geen zes jaar later, hebben zij ondertussen een palmares vergaard van meer dan 70 top drie-plaatsen in zowel nationale als internationale onderwaterfotografiewedstrijden. Els Van Den Borre is Belgisch CMAS 1*Instructeur en kinesitherapeut. Ze startte met een Fuji FinePix F30 compact camera. Vandaag fotografeert zij met een DSLR Nikon D800. Bruno Van Saen werkt binnen de Belgische ICT-sector als functioneel en performance analist. Sinds kort fotografeert hij met een DSLR Nikon D810. Ze maken al verschillende jaren gebruik van Hugyfot-onderwaterbehuizingen. Zij staan terecht achter dit unieke product van Belgische makelij en zijn daarom recent uitgeroepen tot Hugyfot-ambassadeurs. In hun reisverslagen proberen Els en Bruno allereerst hun persoonlijke gevoelens neer te schrijven en geven ze jou soms aanbevelingen of advies in verband met het plannen van je volgende vakantie of het maken van je onderwaterfoto's.*

Op hun websites (www.brunovansaen.be en www.elsvandenborre.be) kan je hun foto's bewonderen en hun publicaties lezen.

Tekst: Bruno Van Saen